

Vilafruns

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector sud del terme municipal. Zona de Vilafruns
Emplaçament Eix del Llobregat, variant de Vilafruns (C-16z), al km. 65,9, camí direcció NE uns 200 m.
Alçada: 287

Coordenades:

Latitud: 41.84285
Longitud: 1.88041
UTM Est (X): 407050
UTM Nord (Y): 4632934

Classificació

Número de fitxa 08018 - 196
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XIV-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Falta de manteniment, entorn desendregat.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 133 (protecció de masies). Núm. 48: La Masia (Vilafruns)
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Número inventari IPA 16273
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 7132017DG0373S0001EK

Fitxes associades:[Fàbrica de Vilafruns](#)**Autoria de la fitxa**

Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa:

dv., 25/11/2022 - 10:51

Descripció

Masia de dimensions mitjanes, d'origen medieval, emplaçada en una terrassa del marge occidental del riu Llobregat, vora de la fàbrica anomenada també de Vilafruns. Consta d'un cos residencial amb planta en forma de L, amb un barri o pati tancat a l'angle sudoest. La construcció actual és fruit de diverses ampliacions. La part originària es troba a l'angle nordest, i era més o menys de planta quadrada, amb planta baixa més un pis i golfes. Més tard s'amplià amb un cos lateral adossat a llevant, de dues plantes i amb una galeria porxada, sostinguda sobre pilars. Queda oberta per la cara que dona al pati interior, i devia utilitzar-se també com a assecador. Per la cara més externa, a llevant, aquest cos presenta un reng molt uniforme de finestres emmarcades amb maó i sembla de construcció força moderna (mitjans del segle XIX o començaments del XX).

La façana principal de la masia, orientada a migdia, queda avui tapada pel mur que tanca el barri. Consta de dos eixos d'obertures, i les finestres tenen llindes de fusta o de pedra picada. El parament és amb carreus més o menys escairats. L'actual accés és per una porta lateral que dona al camí, al cantó de ponent i mitjançant una escala exterior que porta directament al primer pis.

Observacions:

Altres denominacions: La Masia

Història

Aquest mas és d'origen medieval i ja apareix citat en una relació de masos del l'any 1368. En aquesta època, concretament el 1384, consta que havia de pagar un quart del delme al monestir de Santa Clara de Manresa, igual que el mas Santa Cecília. Vilafruns estava habitat per masovers, i els seus estadants no van adoptar el nom del mas. Per això no consta en els fogatjaments dels segles XV i XVI. Al segle XVII era propietat del mas Martí, igual que Fucimanya. Així consta en el capbreu de 1681. Al segle XVIII aquests dos masos van passar a ser propietat directa de la baronia de Balsareny. Antigament el mas tenia terres també a l'altra banda del camí, vorejant el terme del mas Gener fins el pla de Calaf.

A mitjans de segle XIX el propietari era Josep Roig Mercader, de Barcelona. L'any 1851 va vendre el mas a diversos propietaris de Sallent, Barcelona i Castellar. Amb la intenció d'aixecar una fàbrica de filats i teixits al costat de la masia, els compradors van demanar la concessió d'aigua del riu Llobregat, que els hi fou concedida el 1851. En realitat, però, dels tres compradors només Ramon Valls, de Sallent, estava interessat en la fàbrica, i els anys següents la va edificar. El 1856 ja estava en funcionament, i Ramon va crear una societat amb els seus germans per explotar-la (Ferrer, 2011: 394). Ramon Valls va morir el 1858, sent propietari de dues terceres parts del mas Vilafruns. També posseïa el mas Vilar de Balsareny. Des d'aquesta època la masia de Vilafruns ha quedat vinculada a la fàbrica, que es troba tan sols 100 metres al sud.

A principis de segle XX la fàbrica de Vilafruns, com també la del Molí, va patir un incendi. El 1921 la va comprar Ricard Viñas Coma, i llavors va ser coneguda com a fàbrica de cal Vinyes. La propietat incloïa la masia de Vilafruns. Durant la segona meitat del segle XIX o començaments del XX s'hi han fet ampliacions

importants. A la masia hi van viure masovers encara fins els volts de l'any 2000.

Ricard Viñas va voler encarregar una escultura dedicada a Santa Cecília, en recordança d'una petita capella que hi havia hagut prop de la fàbrica. L'escultura es va executar a la dècada de 1920, en un estil clàssic i de línia noucentista. Estava col·locada als jardins de la masia. Ricard Viñas havia projectat fer-hi una nova capella dedicada a la mateixa santa, la qual havia de formar part d'una petita colònia industrial que volia que es conegués amb el nom de Santa Cecília (Soler, 1989: 16). Després l'escultura fou traslladada i ha tingut diferents ubicacions. Des de fa uns anys, s'ha col·locat novament als antics jardins del mas Vilaforns.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 137-138.

FERRER ALÒS, Llorenç (2011). *Sociologia de la industrialització. De la seda al cotó a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*. Barcelona, Fundació Noguera (Estudis, 58); Pagès Editors, Lleida, p. 394, 397.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, p. 142.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 135.

SOLER CASTELLA, Francesc (1989-91). "Les fàbriques", *Pàgines viscudes*. Cercle Cultural de Balsareny; Ajuntament de Balsareny, volum 2: p. 16-17.

